BONKE ABANTU.

Bayazi nkuba **Otukululayo** umuti opambili kubo bonke abawu sebenzisayo. Nanku ke omunye osebenza isimanga njengaye umatukulula.

Umuti = = = Wezilo

Hartley's Oriental Vermifuge.

Niyobona nge Ndhlovu kuwo onke amagabha.

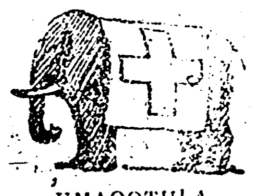

Niyobona nge Ndhlovu kuwo onke amagabha.

UMAQOTULA.

Umuti Obomvu Wezilo Ezibomvu, ka Hartley.

Ungapezu kwayo yonke eke yenziwa, ulunge kubantwana abangapansi kouyaka bezelwo, nasebeqinile, amabhungu namaqikiza, kuze kube kwesinedolo. nomtata wexegu. Bonke abangawupuza ungabenzela umangaliso.

Uma ngabe unazo izilo, utyaya uqotule zonke ezikona (umaqotula).

Uma bezinga kabiko aziyupinde zibekona, ngendhlela emangalisayo osebenza ngayo emzimbeni nase mushinini wesisu ogaya ukudhla.

UMUTI OBOMVU KA HARTLEY wenziwe kuhloswe izilo ezibomvu, ngako uzibulala zonke izinhlobo ezikona ushanele nezimhlope noma ilupi uhlobo.

Ningageji ukuba naye uHARTLEY'S ORIENTAL VERMIFUGE.

Uyobona ngegama neNdhlovu kuwo onke amagabha.

Uma abantwana bako bengancibilikile usolela kuzo ezibomvu, bapuzise uMaqotula bayoncibilika masinyane. Noma zingeko kuhle ubapuzise umaqotula ka Hartley, ahlanze yonke into embi emzimbeni nase siswini. Bakule benempilo enhle, benamandhla, amadoda anezikwepa nabesifazana abaqinile.

Inani NGEGABHA 1s.

Utunyelwe ngePosi 1/3.
Amagabha amatatu 3/6 sekuhlangene ngePosi.
" ayisitupa 6/6 " "

Uma utunyelwa eRhodesia nase Bheshwana, kufuneka u6d. ngapezulu ngeposi kwala manani angenhla.

TUMELANI IPOSTAL ORDERS KU—

Mr. A. H. TODD.
(UMENZI KA MATUKULULA)
RED HILL, Nat.

Kungase Kugcine Ngoku kubulala Njalo.

Lobo buhlungu obubulala yo emhlana buvela ezinstwe ni. Ziso zansi nomhlonzo. Buyi siyalezelo sokutsho ukuti kukona okonakeleyo futi is yalezelo esesabekayo, ngobaku uma izintso zigu la zitekata igazi esikundhleni sokuba zilihlambulule.

Uma wonke umkuhlane ulimaza emhlane nasemanzi ni, noma uma ukatazwa no ma intoni osuke uyilinga, sale se uzazela ukuti izintso zako zidinga ukuqashelwa masinyane uma kakunjalo izibonakaliso eze sabekayo masinyane ziyo bonakala. Uyozizwa udangele wazele nje ngoku ngemvelo; kuya ba kona ikunkulo, neso sifa manzi nobuhlungu emqolo kuyobonwa amatshana ama ncane emtshobingweni, kuba kona nokukatazwa isinye oku ngenakubekezeleka.

Ama Pills ka Doan Omhla na neZintso analawo ma ndhla apilisayo anobuti izi ntso ezikudingayo, azake kahle izintso, uzisize ukuba zikipe inzikana emanzanesi ngena msebenzi nenokubulalayo okuba se mtshobingweni. Alungile kubo bonke abesili isa nabesfazane, kwabadala nabatsha

Kuwo onke ama Kemisi na se Zitolo, utengwa ngo 3s. 3d. ibokisana, aba isitupa ngo 17s. nokuba utumele ku bo abaniniwo abati ngo kwamkela kwabo inani lelo bakutumele unga be usakoka luto ngeposi ao Foster-Mc Clellan Co., P.O. Box 1297, Cape Town.

UMTETO OM'HLE WOM'ZI.

Loku makube umteto wom'zi wako ukuba uhlale une gabha le Chamberlain's Colic, Cholera, ne Diarrhoea Remedy ukuba ube umvikeli wezisu. Ngaso sonke isikati auze ungehluleka futi akuko muntu opilile nxa engenawo emzini wake. Bonke abatengisi banawo.

Inswelaboya Uqobo.

Kaliko igama lokubiza umuntu efana nalona esiza uxoxa indaba yake. Kuzwakala ukuti umuntu omnyama waxabana noMrs. Dyke wase Makwiro, ngase Salisbury eRhodesia. Ngako loko umuntu lowo waba usetata umkonto uhlaba yena wesifazane lowo uyamqeda.

Icala lake umuntu onesibindi sokuhlaba umuntu wesifazane ngomkonto umuntu wokuba afe uqobo. Akusiye umuntu wokuyekwa adhle amabele. Noqo boke kuto lapa icala lake selitetwa bati abamlalele lona bati kuhle afe impela.

KU MHELI WE "LANGA."

Mngane,—Ngitole isimangaliso epepeni lako ngo Oct. 15.

Isimangaliso anganzele sona uF. M. Sitshi, futi ngamfica engeko ekaya umkake nabantwana aba yisihlanu, ati sebelala ezintabeni. Akwaziwa muntu loku kulendawo, unamanga impela angimxoshanga angikwazi neze.

Ngaso sonke isikati ngabatshena ukuti kuhle bahlale, uma betanda uku hamba bahambe.

Kodwa inkosikazi kaSitshi yatukutela yati indawo ayiko itanda ukwaka eSan Souci; kodwa inkosikazi yake yatukutela kambe ngoba nginqabile ukuyinika incwadi yokuba apume endaweni yami ukuba ezokwaka eSan Souci.

Wabuye futi ngokwesibili wafika eti mangivume ukuba ngilobe incwadi yokuti indawo kayiko epulazini lami. Kodwa ngati mina angitandi ukuqamba amanga ngilobe into enjalo ngoba iningi ndawo epulazini lami. Kodwake uma uhamba ngokuloba ukuti uNodonga Sitshi, uti ufuna ukupuma epulezini lami (endaweni yami).

Ngabe uti enhliziyweni yake ayitoli indawo; mina angi boni ukuti indawo ayiko. Unamanga uNodanga Sitshi uti kukona izingane eziyisihlanu ezifundayo, uti bho, amacebo. Ind iwo yokulima iningi.

Yonke imali utelile ngoJuly 1, 1915. Ngayi lobela inkosikazi yake njengokutsho kwayo ukuba ayokwaka eSan Souci waseya eStanger kwenqatshwa kona kwaDukuza, au, au, wati ebuya wasefapa nomlilo ukuba eti imina engenqabe ukuba asuke endaweni yami wapinda wati mangi lobe ngiti ayik indawo ngati mina angitandi ukuqamba amanga ngoba iningi indawo kodwa uma utanda hamba njengoba utanda.

Yimina,
OSKAR J. HANSEN.

Itemba M. S.,
Tugela, NATAL.
Oct. 25th. 1915.

KU MHLELI WE "LANGA."

Mngane,—Ngicela ukuba kengipendule uA. J. B. Lutuli.

We! Lutuli, utini na? Angisho ukuti angizwa. Ca ngiyezwa nje, nombuzo wako ngiyawuzwa impela. Poke anginawo namaningi okuba ngikupendule ngoba futi ubhekise kubafundisi nakuba shumayeli Angazi noma kokukanyela yini loku engikubuza kuwe. Nakuke okokuqala; ngiti, ake uhlole eBaibelini, kula'madoda amane ango-Abraham, Jakobe, Davide noSolomoui, ubone ukuti uNkulunkulu wababusisa yini kuloko kwenza kwezitembu. Mina angiboni. Yebo izwi lapuma ku-JESU lokuti "Hambani nibhabhatize izizwe zonke nizifundise ukugcina konke enginiyaleze ngako; nizifundise ukugcina konke."

Ake uboneke uma eti ugcine konke ukuti kukona yini akuvumayo okungenziwa abakolwayo. Ngiti mina kulesositembu osishoyo uma indoda itanda ukukolwa kuhle yahlukanise nabanye abafazi, kodwa angabalahli abondhle kanye nabantwana babo, kodwa angabuye acabange luto ngokuti abafazi,bake; kodwa ababuke okungati ngonina abamzalayo; ngoba uma engakwenzi loko kungenza ukuba isita sibe nelungelo lokungena pakati komuzi wake. We! Lutuli, ake uhlole lapa encwadini ka Marko, isahluko 9:43—48. Njengoba esho eti:—"Uma isandhla sako sikonisa kuhle usinqume kunokuba ubenezandhla ezimbili ulahlwe egehena lomlilo. Uyazi ukuti uma kuvunywa loko ukuba bahlanganiswe kungona izwe, njengoba ngikutshene la'madoda amane. Mhlaumbe uyakumbula ukuti omunye waze wafulatela uNkulunkulu ngenxa yesitembu esamcindezelayo. Ake ucabange ukuti kunganjani kuleyondoda okuluma ngayo, mhlaumbe nguwe lowo ungaze ubatate babe lishumi abafazi; kuti nokubuzayo umpendule ngelinye elizakumehlula lokuti:—Ngavunyelwa abafundisi. Nempela uma bakuvumela nabo bangebe namandhla okuba bakwahlukanise nezita esebakuhlanganisa nazo. Uma ungaboni loku engikushoyo ungitshene ukuti ubani owabusiswayo paka ti kwabo ngokuti benze okulungileyo pambi kobuso buka Nkulunkulu, ngoku tata isitembu.

Uma kunguwe onesitembu ungabalahli abafazi bako; kodwa ke ukete omunye ozohlala naye, kutike laba abanye ubafunele indawo bahlale kona; ubondhle njengonyoko abakuzalayo. Ungabuyi ucamange luto ngokuti abafazi bako. UNkulunkulu wadala indoda nomfazi kupela, asizwa ukuti wabuye wenza omunye, noma uEva ona pambi kuka Nkulunkulu; akamdelango akaza nge amlahle.

Yimina,
Mapungwangezwa.

Dundee,
17. 10. 15.

IZISUSA ZOKUNGAPILI.

Ukunganami, nokungapili kahle mzimbeni ku izizatu ezibanga ukuba impilo yomuntu ibe'mbi. Lezizifoke ungazipepa ngokuba uzihlanze nge Chamberlain's Tablets. Bonke abatengisi banawo.

IBHANGE laBANTU eTekwini.

LIKU

321 Smith Street, Durban.

Nanso intando, Zulu, ose Tekwini. Namhla nivulelwe iBhange lokuba nilonde imali yenu.

Okuhle kakulu limelwe abantu bakini abapambili, abanye babo ilabo enibaziyo abeinela elise Goli elipetwe uMr. Jeremiah Laugeni. Lipetwe inkampane yinye nalo lelo.

Okuhle kakulu leli Bhange livumela ukuba umuntu aqale ngemali epansi ukuyilonda kulo engango 5s. Akona amabhokisana atengwa ngo 5s; umuntu abe eyatole zukwana angansebenzisiyo okwaleso sikati amponse kona alitate aliyise eBhange, bamvulele iyapuma isiumtamwana. Iqaleke ukuba inikeze inzalo enhle. Noma inini imali oyifaka kona ikunikeza inzalo enhle ngaso leso sikati.

Nofumana umuntu wakini oqale ukuba kona ngo September 1, uMr. Philemon Zamowake Lutuli, indodana ka Chief Philip Mhlanumpofu Lutuli, Inkosi yase Mvoti (Groutville) ongaseko. Nguyeke onikwe lomsebenzi, okunguyena ezakunamakela anilungisele.

Nantoke iBhange elivulelwa egameni lenu, Zulu, lipetwe abantu bakini.

Kungenwa ngomnyango obhalwe ngesintu oti:—"IBHANGE LABANTU."

Imali yako ungayikipa noma yingalupi usuku mhla uyidinga.

Londani imali yenu, niyeke ukuyicitela ezeni. Isizwe esingenaBhange asinamkuba. Namuhla nanso intando.

Ukwonga loku kuhle kubi. Ukwonga okusileyo kuyatuseka; ingani ukwonga okukomba ukuti kuyogcina ngobugcwelegcwele bwemali no kuyasoleka. Akuqulwa ukuti ababili abake umuzi abongayo bahlala kahle kakulu kunabahlapaza abakutolayo. Labake abalinakile ingomso isaga sabo wukuti ingomso liyauzibhekela.

Abatetemayo abasebase ku sweleke bahlinzeke ukuna kwezulu; abanakuhlala kahle bancibilike, baneliswe inxa bengenzi njalo. Nempela ebuncaneni umumtu unamandhla okudhla ubumnandi bomhlaba; kantike unamandhla lungadingiyo ukubhensisa umzimba nje, kungako inamandhla kangcono okuzibekela lapo usemncane. Kona nje, ukwazi ukuti bayoba namandhla okuhlabipika lapo sebekulile kuyisiduduzo esikulu kubantu abatetemayo abancane; uto abahlala bebuka lona, kantike ukwonga kungakufeza loko. Nangapandhle kwaloko nje kuyinto emnandi ukwazi ukuti ulonda imali. Inkosikazi iye itokoze kakulu uma ingase ihlelele ukuba okuncane kubekwe, kwakutola nyangazonke, okungesiko pela ukuti iyobekwa ngokuziguba okokumpata kahle; kwazise loko kusondelene nobunja, ukwonga ke nobunja akuhlangene ngaluto. Ukwonga okuyikona, kuzala ukuncibilika, nokuhlala kahle empilweni yokutatana; ukwonga okudedelwa kwehlele ebugcwelegcweleni bwemali nje kuzala usizi noma umuntu eshadile noma eyedwa.

Futi kale'i Bhange umuntu angatumela imali noma yipi.

IBHANGE LABANTU

THE **Colonial Banking & Trust Company of South Africa, Ltd.**

321 Smith Street,
Durban.

Imiti Yempela.

CARLTON KIDNEY and BACKACHE PILLS.

Lama Pills aveza izitelo zoku sizakala. Uma unazo lezi zimpawu lama Pills ayadingeka, izimpawu lezi :—umhlana obuhlungu, ukalo olubuhlungu, umshobingo ono mubala omubi, ukushisa kwawo umshobingo, ukushobinga kaningi, isihlabati namatshana kuwo umshobingo, noku dungeka kwawo, amakaza ezitweni, ukuvuvuka komulenze kanye namalungu onyawo nomlenze, ubutataka be nhliziyo, ubuhlunga esinyeni ne rumatizim. Lapo inhlupeko isuka kona, kuse sibindini, ezinsweni nase sinyeni. Lama Pills asebenza zona lezo zito zozitatu. Igabha 3/3, angu 6 18/-. Sihlawula iposi.

CARLTON BLOOD PURIFIER.

Lomuti uyaligeza igazi uya lilungisa. O dotela abaningi balaya izihlupeki ngokulunga kwawo lo muti. Izimpawu zegazi elinngcolile nazi :—Izinduna, izilonda, izisihla zamabala amunyama, ukubaba komuzimba, umuzimba omubi, amatumba, ubuso nofele olurabaxa, ukuqubuka, izilonda ezingavumi ukupola nokufa umbala namashashaza. Lo ukipa isihlungu egazini nokungcola konke. Igabha 5/6, angu 3 15/-. Sihlawula iposi.

VEMATA PILLS—FOR FEMALES ONLY.

Lama Pills enziwa ngu dotela wezifo za besifazane bodwa. Lomuti uqeda isilumo, ukuvaleka kwefindo, ukuba line ine kwalo noma ukubalimugi kwalo, uqeda ubuhlungu esinyeni naso kalweni ekuzileni noku lunywa. Lama Pills alungelelanisa zonke izindhlela zabe sifazane noku hamba kwezinyanga zabo. Zibumba igazi elisha emzimbeni, ngaloko ke zinibeza amandhla. Igabha 3/3, angu 18/-. Sihlawula iposi.

CARLTON NERVINE.

Lo ngumuti ofana nokudhla kubo ubucopo, kuyo imitambo nakuwo umzimba. Izitelo zawo ziya mangalisa. I NERVINE ihlaziya umzimba wonke, ne nhliziyo ikutande nokudhla. Lomuti uqeda ikanda elibulala ngemitambo, ukuputelwa butongo, ukwetuka, uvalo. Usiza nesisu emsebenzeni wokugaya ngapakati. Lo muti ubalungele abesifazane. Abasanda kubeleta, nabavuka pansi ekuguleni. Uqeda ukudangala emzimbeni nase moyeni. Unikeza umqala namandhla emzimbeni wonke noku qabuka. Igabha 3/3, angu 6 18/-. Sihlawula iposi.

BHALELA KWA

CARLTON REMEDIES Co.,
P.O. Box 1717, Cape Town.

KWA

A. G. RANDEREE,

111, Field Street,
DURBAN.

Igama lami nati ngenhla, imina ese ngitabate ivinkili lakwa MNYAMANA kuyo le ndawo engenhla.

Ngi tengisa nge zinto eziningi ezitandwa abantu be silisa ne sifazane.

Futi intengo ye mpahla yami ivama ukwenelisa abaningi abafika ukutenga evinkilini lami, Izingubo za besifazane izinhlobo zonke zazo, zikona. Amaprint alukuni abantu abahlupekayo, kanye nawo kumloba maningi, kakulu futi abiza kahle. Izingubo ezitungiweyo nazo zibiza kahle kakulu. AmaSholo namaJaz maningi.

Izingubo zabe silisa ezitungiweyo ziningi, futi zibiza kahle.

Abafuna umsiko, bayenzelwa ngokushesha June 18.

Kwigazi Ubucopo Nemitambo.

OKONA KUDHLA KUNEMPILO KUKONA KONKE I VIRATA.

Kwi Virata umupilisi ngezinsuku ezi ishumi kutolwa ukudhla oku isimangaliso okondhlayo nokomelezayo ekwakiweni kwemitambo. Uma amadoda nabafazi bezizwa "bepela amandhla" bebutaka, bengatoli ukujabula betyetya ukutukutela, bengenako ukwenza imisebenzi yabo kahle, kulapo i Virata izibonakalisa kona ixabiso layo ngokupinda ibatolise impilo enhle. Ukwakiwa kwemitambo, oku Ubucopo Nemitambo eya kuzona zonke izindawo zomuzimba, iba butaka ngapandhle koba inikwe okona kudhla ku ukuko nokunonisayo poke eyona nto inzima kube ukulungisa loku kudhla kumbe umuti kube kokuya kungena kufunxwe umzimba. Emuva kweminyaka emiuingi yokufunda nokufuna, sinako, kwi Virata, ukunika, nje ngoba kufanele, eyona nto ibubomi bamaqiniso ekufuneka ikona ekulondeni izakiwo zemitambo zomelele zipile kahle. Ku iloko umusebenzi wawo omuhle uzwakala ngesikati esincane kangaka. Ukuze kubekona iziqamo ezihle kubalulekile ukuti i Virata isetyenziswe onke amalanga nje ngoba utyelwa.

Izimpau zezinhlupeko zeimitambo ku Ukupelewa amandhla, Ukungasebenzi kahle kwemitambo, Ukukatala Kwengqondo, Ukudangala, Ukuqanda kwemitambo yezihlati, Ukungalungi kwegazi, Ukungahlali kahle kokudhla esiswini, Umufula wenja, Ukukatala ngumusebenzi omuncane, Isiyezi, Ukuqanda kwamatambo, Ukushayeka inhliziyo, Ubutaka, Uvalo, Ukwalupala ngapambi kwesikati, Iqolo, Isinqe esibuhlungu, Izinhlupeko Zesisu, Ukungatandi kudhla, Ikanda elibuhlungu, Ukungatoli butongo, Ukujatula nosizi ngeze, Nesifo Sesinqe.

Funda okukulunywa u **Mr. J. M. Molebaloa**, okeli lileli c/o **Wesleyan Parsonage, Ndabeni Location, Maitland, C.P.** oti.

"Imisebenzi yami eminingi njengegosa letyalike kwi Wesleyan Church nezifundo ezifuneka kumahlelo amaningi omusebenzi wami, abangele ukufunda nokuloba okuningi emini nakusihlwa, ngapandhle komusebenzi ofuneka kwizintlanganiso Zabazili Bamaqiniso, engingumupati wazo. Ngi umuholi Wehemente, Igosa Letyalike, Itolcka, Umupati Wekwaya, Umufundi Wezibhalo Ezingcwele, Umupati Sihlalo Wekomiti ya Besutu. Umusebenzi wami wamalanga onke wangenza ngalahlekwa impilo ngaza ngahlupeka kabi Ikanda, Ukungatoli butongo, Ukupelelwa amandhla, Ubutaka bemitambo, Ukungatandi kudhla, Nokungalungi kwegazi. Ngalinga imiti emiuingi epuzwayo nama pills angatola lusizo. Ngelinye ilanga ngalulekwa uma ngilinge i Virata Umupilisi omukulu o ukudhla Kwegazi Ubucopo Nemitambo ngite ngakuqeda ukusebenzisa amagabha amatatu angabi nako ukuzwakalisa ukubonga kwami ne kwanele. Manje ngomelele ngipile kahle nginako ukuwenza umusebenzi wami kwibandhla nomusebenzi wami elusapheni lwami. Ngiluleka impela nge Virata ngiyazi ukuti ilungile."

(Ilotywe u). **J. M. Molebaloa.**

Loku kukulunywa elinene lingenhla kukukuluma komuntu omunye kwizinkulungwane ezifana nalo okunokutolwa kwi ofisi letu.

I Virata owona muti ulungile kweke yenziwa kuzona zonke izifo Zegazi, Ubucopo Nemitambo namadoda nabafazi abazizwa bebutaka bekatole bafanele ukuyisebenzisa namuhla.

Intengo ngo **3/3** igabha elilodwa kumbe asitupa ngo **18/-** nawona onke ama Kemisi nezitolo ziwatengisa ngalamaxabiso. Uma ungenakuyitola i Virata, lobela kwi **Virata Co., P.O. Box 742, Cape Town**, ufake imali, siyakukutumela ofuna kona, ungakoki zindhleko zeposi.

BHEKA. *Asitumeli masampula e Virata nje ngoba amandhla okulunga kwayo esaziwa kahle kangaka ngoba akufuneki uma kubekona eyoba ilingwe.*

Nali ipaketi, ibala limpofu.

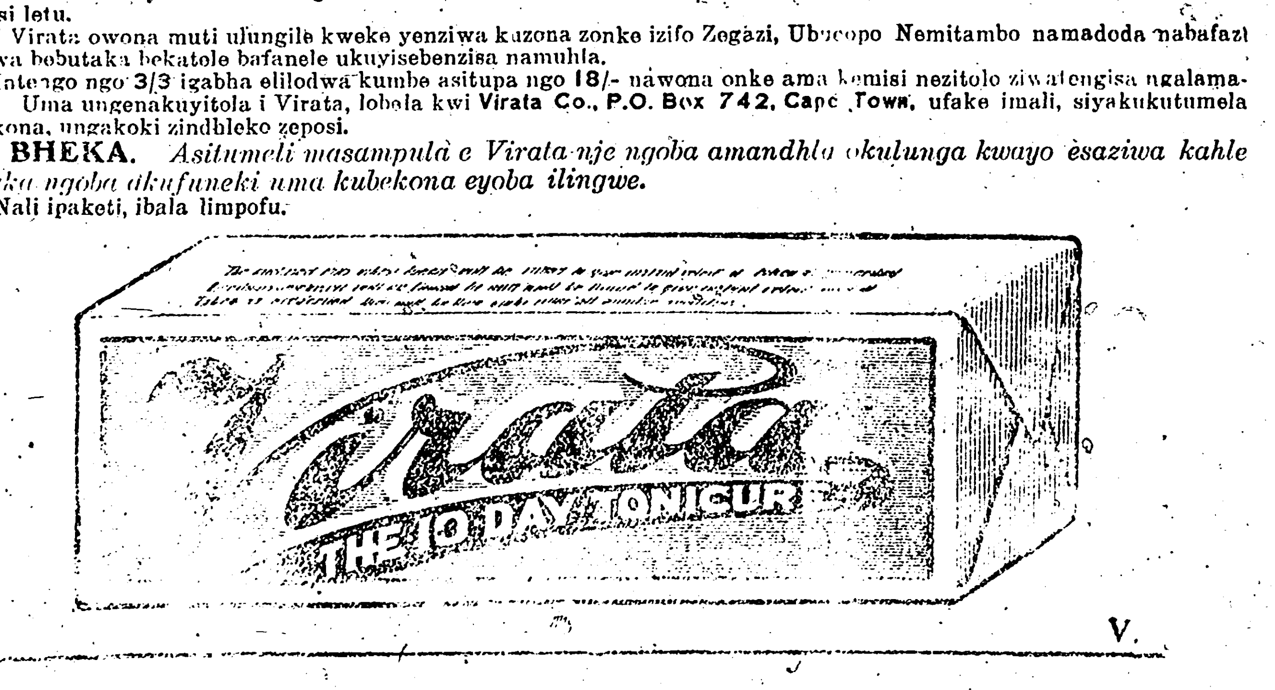

Isililo Ngo John Kumalo.

(Ku Mhleli we "Langa")

Mngane,—Ngidabukile ukuzwa ukuti ubaba uMr. John Kumalo kaseko. Ngivuma ngempela ukuti yena ube ngumuntu oqoto ozwela uhlanga lwakiti ezindabeni eziningi zokuhlupeka; kepa inxa es'egodukile namuhla, ngingati noma ngikala nje, ngibonge, loku esela ndela umame okade amshiya, "Ubucubu buhamba ngabubili." Ngiyajabula nje loku owakwaKumalo es'evunyelwe nguYise ukuba eze kuye amnike omunye umsebenzi, njengokuba ekade emsebenzela; ngiyazi, ngiyatemba ukuti uya kumsebenzela njala napambili lapo eye kona.

Mabili amazwi engiwapikayo kulawa engiwabone epepeni lika Oct. 22, 1915 okuti: "Ube ngelinye lamakolwa oku qala apambili eBandhla laseChurch of the Province of South Africa, ekwati kona ekusukeni pansi waba sisebenzi esikuteleyo kakulu saleloBandhla, waza watabata umsebenzi wobu Catechist kulo. Lowo msebenzi uwuqale esahla la eMgungundhlovu waze watunyelwa ukuba ayosebenza kwelase Mtshezi, la po ahlala kona enza umsebenzi oncome kayo iminyaka eminingi kakulu endaweni ekutiwa Riverdale.... Waye ngumhloli opambili ukulwa nentelo ka £5. eyaiteliswa abamnyama lapo bendisa izintombi zabo.... Otulini olukulu lokudabuka kweBandhla laseChurch pakati—kupume impi eyalandela uBishop Colenso—uJan Kumalo wasebenza kakulu ukulibuta iBandhla lobo elasala noDean Green noBishop McRorie, ukuze liqanjwe leligama lokuti "Church of the Province of South Africa" endaweni yokuti "Church of England."

Mina ngiyampikisa olilayo, ngiti kakulumi siminya inxa eti uJan Kumalo wasebenza kakulu ukulibuta iBandhla labo elasala noDean Green noBishop McRorie, ukuze liqanjwe leligama lokuti "Church of the Province of South Africa," endaweni yokuti "Church of England". Uyekeleni olilayo ukuzeke la abantu iqiniso lokuti: uJohn Kumalo wab'engowebandhla laseChurch of England, kepa wahlubuka kanye noDean Green ngezindaba zokufundisa, engakafiki uBishop McRorie kulomhlaba? Angiti uDean Green lona wabe ngumfana kaBishop Colenso? Kumikanjani po ukuba ati lapa etshela abantu esililweni ati wasebenza kakulu ukulibuta iBandhla labo elasala noDean Green noBishop McRorie, ayeke ukuti "wasebenza kakulu ukulibuta iBandhla labo" elihlubukisa ku Bishop Colenso na? Bekuyakwonani ukuba ati lapa umuntu ekala isililo angakulumi isiminya na?

Kuleli lokuti uJohn Kumalo "wayengumholi opambili ukulwa nentelo ka £5 eyaiteliswa abamnyama lapo bendisa izintombi zabo," ngiti: kwati ngo 1875, ukufika kuka Major-General Sir Garnet Wolseley, emveni kokuba uSobantu es'ebuyile pesheya ekad'eyekwenekela umBuso wapesheya impato embi yabantu, ngezindaba ezasuka ngokuciteka kwezwe las'ema Hlubini, kwafika kimi Ekukanyeni ubaba uJohn Kumalo no Mr. Isaac Caluza (uSilevana), bangibikela indaba ebuhlungu eyenziwe kubo ngumfindisi uMr. Markham, ote lapa belobela uHulumeni olikile, wahle yena wayitata ngokuyona. Bacela ukuba ngibe kanye nabo, silobele uHulumeni, konke esikusolayo. Nembala ngabavumela; ngasengihlanganisa abunye bakiti esasinabo, saloba amazwi okucela kwetu onke nezinsolo zonke; ngase ngiwatumela komkulu. Kepa ngobugwala, buka John Kumalo no Isaac Caluza, bati uba bezwe ukuti uHulumeni utukutele ngokuzwa law'amazwi esicelo setu, babaleka bangishiya ngedwa, banxanela uku zifihla bazihlanguze kul'endaba. Kwa ti nosikisipense engangitenjiswe ukuti ngiyakubatola kulowo nalowo engilobe igama lake, banyamalala, angaze ngabe ngisabatola. Kwabelapo seku vela izwi komkulu eseliti "Otanda ukungena emtetweni wobulungu kazotata incwadi komkulu, uyakuvunyelwa." Abaleka njalo ke law'amadod'amabili angibange ngisawabona; ngaze ngati sengizwa kwasokutiwa ahambile ayakutata lezo'ncwadi zokupuma emtetweni wabantu omabili ngasengikohlwa nje ukuti kanti ng'abantu abanjani labo!

Ngisola loko ke, Mhleli, kulo'muntu wakiti obhalele ipepa lako amazwi ange'siminya ewaxuba nesiminya, inganti ukalela ubaba wami ngempela osishiyile namuhla uJohn Kumalo. Nami ngiponsa igade elibeni, ngiti: Hamba kuhle, Baba, siyakulandela sonke! Songati Opezulu angakubusisa akugone njalo ngengalo yake enomusa.

MAGEMA M. FUZE.